

17 mars 2010

PRESSMEDDELANDE

SYNPUNKTER PÅ ÖVERSKOTTSMÅLET - REMISSYTTRANDE

Nuvarande överskottsmål på en procent av BNP bör tills vidare behållas. Det bör lagfästas att det ska finnas ett sådant mål. Målet bör dock benämnas saldomål och inte överskottsmål. Målets nivå bör inte anges i lag. Vid en större avvikelse från målet bör regeringen i en särskild skrivelse till riksdagen ange hur situationen ska hanteras. Det skriver Finanspolitiska rådet i två remissyttranden till regeringen.

Finanspolitiska rådet välkomnar Finansdepartementets utvärdering och förslaget att lagfästa målet i budgetlagen

Det gällande överskottsmålet fastställdes ursprungligen utan att några mer ingående överväganden bakom det redovisades. Det är därför välkommet att Finansdepartementet nu gjort en omfattande utvärdering av målet i rapporten *Utvärdering av överskottsmålet* (Ds 2010:4). Vi är positiva till förslaget från utredningen *Översyn av budgetlagen* (Fi 2009:06) att lagstifta om att det ska finnas ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande.

Överskottsmålet bör behållas

I Finansdepartementets rapport dras slutsatsen att nuvarande överskottsmål på en procent av BNP tills vidare bör behållas. Vi delar den uppfattningen. Även om det ursprungliga enprocentmålet var grovt tilläxat, är det inte uppenbart att en annan nivå på målet skulle vara att föredra. Det kan tvärtom innebära en stor trovärdighetsvinst om Sverige i nuvarande läge, med stora statsfinansiella problem i många länder, kan hålla fast vid det tidigare målet. ”Det på lång sikt viktigaste är förmodligen själva *existensen* av ett rimligt saldomål, som kan utgöra en motvikt mot alltför kortsiktiga överväganden i finanspolitiken, snarare än målets exakta nivå.”, säger rådets ordförande Lars Calmfors.

Rekommendationerna om hur överskottsmålet ska följas upp är inte väl underbyggda

Ett grundläggande problem med Finansdepartementets utvärdering är att den inte tar ställning till den relativa betydelsen av olika motiv för överskottsmålet. Samtidigt dras klara slutsatser angående målets utformning och vilka uppföljningsindikatorer som bör användas, trots att dessa slutsatser förutsätter ställningstaganden om hur viktiga de olika bakomliggande motiven är i förhållande till varandra. Rekommendationerna om hur överskottsmålet ska följas upp framstår därför inte som väl underbyggda.

Målet bör även följas upp tillbakablickande för att bli bindande

Fastän Finansdepartementets rapport betonar vikten av låg skuldsättning för att skapa stabiliseringspolitisk handlingsfrihet i lågkonjunkturer, argumenterar den starkt för att överskottsmålet inte bör ses som ett ”skuldmål”. Ett sådant mål innebär att avvikelser från målet en period bör kompenseras av avvikelser i motsatt riktning under senare perioder. I linje med avståndstagandet från skuldmål föreslår rapporten att överskottsmålet i första hand bör utvärderas med ett framåtblickande perspektiv. Detta kan enligt rådets uppfattning innebära en

risk för att målet inte blir tillräckligt bindande. Stor vikt bör av detta skäl läggas vid en tillbakablickande utvärdering

Målet bör benämnas saldomål. Det bör lagfästas att det ska finnas ett sådant mål.

Finanspolitiska rådet stöder förslaget om att budgetlagen bör innehålla en bestämmelse om att det ska finnas ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande, men att målets nivå inte bör regleras i lag. Målet bör dock hellre benämnas *saldomål* än överskottsmål, eftersom det inte är givet att man i alla lägen bör sträva efter överskott.

Vid en större avvikelse bör regeringen i en särskild skrivelse till Riksdagen ange hur situationen ska hanteras

Rådet är också positivt till Finansdepartementets förslag om en *uppförandekod* för regeringens finanspolitik. Koden bör enligt rådets uppfattning stipulera att regeringen ska ange hur den avser att hantera situationen ifall det uppkommer en avvikelse från överskottsmålet av en viss storleksordning. För att markera frågans vikt bör detta ske i en särskild skrivelse till riksdagen.

De offentliga finanserna bör även i fortsättningen följas upp av flera myndigheter

Finansdepartementets rapport förefaller vilja snäva in olika myndigheters uppdrag när det gäller att följa upp de offentliga finanserna. Det är svårt att se skälen för det. Tvärtom borde det vara en fördel med viss överlappning mellan olika myndigheters utvärdering eftersom det bidrar till en mer allsidig belysning.

Det finanspolitiska ramverket bör ses över med jämna mellanrum

Rådet är positivt till Finansdepartementets förslag att det finanspolitiska ramverket bör ses över med jämna mellanrum. Det kan finnas skäl att precisera hur ofta detta normalt bör ske, t ex vart tionde år. Eftersom pensionsreglerna är av stor betydelse för hur de offentliga finanserna utvecklas, finns det också skäl att föranstalta om återkommande översyner av dessa regler.

Reservation

Laura Hartman och Erik Åsbrink har reserverat sig mot förslaget att benämna målet saldomål i stället för överskottsmål.

Kontakt

Vill du veta mer kontakta ordförande Lars Calmfors (tel. 076-13 55 814), ledamot Martin Flodén (tel. 070-716 83 97) eller utredningsekonom Eva Oscarsson (073-072 37 49). Frågor om reservationen besvaras av ledamot Laura Hartman (076-877 47 07) eller Erik Åsbrink (070-586 53 99).

*Finanspolitiska rådet ska granska hur finanspolitiken förhåller sig till sina grundläggande mål om långsiktigt hållbara offentliga finanser, överskottsmålet och utgiftstaket samt till konjunkturutvecklingen. Rådet ska även bedöma om utvecklingen ligger i linje med långsiktigt uthållig tillväxt och långsiktigt hållbar sysselsättning. Det är också rådets uppgift att granska tydligheten i de ekonomiska propositionerna samt kvaliteten i de underlag som regeringen baserar sina bedömningar på. Rådet ska vidare ”verka för en ökad offentlig diskussion i samhället om den ekonomiska politiken”. Rådets uppgift fullföljs framför allt genom publiceringen av rapporten **Svensk finanspolitik** som lämnas till regeringen en gång per år.*